

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΕΣΠΕΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ

Ελληνική Παιδεία και Ιστορία. Παιδαγωγική αξιοποίηση στοιχείων από αρχειακές πηγές του Ελληνικού Πολιτισμού.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Α'. Η δυναμική της Ελληνικής Παιδείας σε διαχρονική βάση. (Θεωρητικό μέρος)

Παρά το ότι διαπιστώνεται σήμερα χαλάρωση της δυναμικότητας, ατονία των οραματισμών, αδυναμία των στόχων, εξασθένηση της προοπτικής ή ακόμη παραμέληση της υπαρξιακής διάστασης της Ελληνικής Παιδείας, αναζητούνται δυνατότητες ανασύνταξης και ανάκαμψης. Η ιστορική και παιδαγωγική έρευνα των αρχειακών πηγών και των μνημείων του Ελληνικού Πολιτισμού μπορεί να αντλήσει σημαντικά στοιχεία για τη σύγχρονη Ελληνική Εκπαίδευση, συμβάλλοντας στην καλλιέργεια του ανθρωπολογικού βάθους της ελληνικής παιδείας, στη συνέχιση της οικοδόμησης της ενιαίας διαχρονικής της πορείας, στην αναθέρμανση της υπαρξιακής της διάστασης και στην αύξηση της δυναμικότητάς της.

Η αντικειμενικότητα, η αυθεντικότητα, η πρωτοτυπία και η συνδεσιμότητα των στοιχείων της έρευνας, όπως εντελώς συνοπτικά παρουσιάζονται και ενδεικτικά περιγράφονται με βάση τα κείμενα του Πλουτάρχου «Περί παιδων αγωγής» 1ος μ.Χ. αι. και του Νεοφύτου Κουσοκαλυβίτου «Εξήγησις εις το περί παιδων αγωγής του Πλουτάρχου» 18ος αι., καταδεικνύουν την αξία και τη σημασία της στον χώρο της Εκπαίδευσης, εφόσον μπορούν να εγγυηθούν σταθερότητα σ' έναν σύγχρονο παιδαγωγικό προσανατολισμό και αποτελεσματικότητα στην καθημερινή παιδευτική πράξη.

Β'. Η παιδαγωγική αξιοποίηση των στοιχείων της παραπάνω αναφερθείσας ιστορικής και παιδαγωγικής έρευνας. (Βιωματικό μέρος)

Η γνώση, η μελέτη και η ενσωμάτωση παιδαγωγικών στοιχείων του ιστορικού παρελθόντος στο παρόν, ο μετασχηματισμός και η ανανέωσή τους αποτελούν σημαντική ευκαιρία διαχρονικής ιστορικής συνέχειας, αυθεντικής παιδαγωγικής διάρθρωσης και συνοχής, συνιστώντας μοναδικότητα στον διεθνή περίγυρο και προπάντων χρησιμότητα και αποτελεσματικότητα στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη.

Οι αρχές της παιδοκεντρικότητας, της υπαρξιακής ετοιμότητας και της παιδαγωγικής πληρότητας (αυθεντίας) που αντλούνται από τα δύο κείμενα, μπορούν να δημιουργήσουν ισχυρό προβληματισμό και να πείσουν σχετικά με το ζήτημα των πνευματικών και ηθικών διαστάσεων της ελληνικής παιδείας, με την αναγκαιότητα της αγωγής, με τη γνώση των γνωρισμάτων της φύσης του μορφούμενου ανθρώπου, με το υπαρξιακό άνοιγμα της παιδείας, με την αναγκαία και σταδιακή καλλιέργεια υπαρξιακής ετοιμότητας του παιδιού, με τη σύνδεση γνώσης και ύπαρξης και με το θέμα της παιδαγωγικής πληρότητας (αυθεντίας) των φορέων της αγωγής.

Οι στρατηγικές της αγάπης, του διαλόγου, της φερεπονίας, της πρόληψης, της παρρησίας του προσώπου και της ικανής πάντα ευαισθητοποίησης των φορέων της αγωγής, που αντλούνται μέσα από τις αναφερθείσες αρχειακές πηγές του Ελληνικού Πολιτισμού, μπορούν να αποτελέσουν προτάσεις καθημερινής παιδαγωγικής εφαρμογής ή απαντήσεις σε ζητήματα παιδαγωγικής τακτικής ή ακόμη λύσεις στην αντιμετώπιση ειδικών παιδευτικών προβλημάτων σε άμεση ή μακροπρόθεσμη προοπτική.

π. Κωνσταντίνος Κωστάκης

Βιογραφικό σημείωμα ομιλητή

Κωστάκης Κωνσταντίνος του Εμμανουήλ. Πρωτοπρεσβύτερος και διδάκτωρ Θεολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Την εγκύκλια εκπαίδευσή του πραγματοποίησε στη γενέτειρά του Κρήτη. Φοίτησε (1977-1979) στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ηρακλείου Κρήτης (πτυχίο «Άριστα») και στη συνέχεια μετά από πανελλήνιες εξετάσεις στο Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (πτυχίο «Άριστα»). Μεταπτυχιακές σπουδές πραγματοποίησε στην ίδια Σχολή, στον κλάδο Ιστορικής Θεολογίας (1984-1986). Σταθμός στην επιστημονική του πορεία αποτέλεσε ο σύνδεσμος με τον δάσκαλό του, Ομότιμο Καθηγητή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και Αντιπρύτανη του Πανεπιστημίου «Νεάπολις» Πάφου Νίκο Ζαχαρόπουλο. Το έτος 1995 υποστήριξε διδακτορική διατριβή στο γνωστικό αντικείμενο «Εκκλησιαστική Ιστορία» με θέμα: «Η πνευματική κίνηση στον εκκλησιαστικό χώρο της Κρήτης 1669-1821» και αναγορεύτηκε διδάκτορας με βαθμό «Άριστα». Το έτος 2009 υποστήριξε δεύτερη διδακτορική διατριβή στο γνωστικό αντικείμενο «Παιδαγωγική» με θέμα: «Ο Νεόφυτος Κουσοκαλυβίτης και οι παιδαγωγικές θέσεις του. Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής παιδείας» και αναγορεύτηκε και πάλι διδάκτορας με βαθμό «Άριστα».

Διδακτική δραστηριότητα ανέπτυξε στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, διδάσκων με βάση το Π.Δ. 407/80 τα ακαδημαϊκά έτη (2001-2005), στη Θεολογική Σχολή «Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός» του Πανεπιστημίου Βαλσαμάνω ως επισκέπτης καθηγητής (ακαδ. έτος 2004-2005), στο Τμήμα Μεταπτυχιακών Θεολογικών Σπουδών του Πανεπιστημίου «Νεάπολις» Πάφου και στο Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο Αλεξανδρούπολης ως υπεύθυνος σε αρκετά ταχύρρυθμα επιμορφωτικά προγράμματα για εκπαιδευτικούς Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης. Συμμετείχε σε επιστημονικά παιδαγωγικά κ.ά. συνέδρια με πρωτότυπες εισηγήσεις.

Η ερευνητική του δραστηριότητα συνδέεται αφενός με τον εντοπισμό, την ιστορική διερεύνηση και μελέτη αρχαιακού υλικού, ιδίως ανέκδοτου, που αφορά στη διαχρονική συνοχή και εσωτερική διάρθρωση του ελληνικού πολιτισμού στον τομέα κυρίως της παιδείας, και αφετέρου με την αξιοποίηση, μέσα και από την εμπειρική παιδαγωγική έρευνα, στοιχείων απ' αυτό, χρήσιμων στην ελληνική, αλλά και στην πέρα απ' αυτήν, παιδαγωγική πράξη. Μια τέτοια ερευνητική δραστηριότητα και διάσταση, μπροστά από την αλματώδη σήμερα τεχνολογική πρόοδο κυρίως στον τομέα των παιδαγωγικών μέσων και μεθόδων, προβάλλει ως αξιόλογη και σημαντική στον επιστημονικό, ιστορικό και παιδαγωγικό χώρο. Η αντικειμενικότητα των αρχαιακών πηγών και η ανάλυση των ποικίλων ιστορικών δεδομένων της ελληνικής παιδείας καθιστά την παιδεία δύναμη της ιστορικής ζωής, που συνεχίζει να προάγει τη δυναμικότητα και την αυθεντική αξία του ελληνικού πολιτισμού σ' όλες τις διαστάσεις του.

Το επιστημονικό συγγραφικό του έργο περιλαμβάνει μονογραφίες ή ειδικές μελέτες, όπως:
- *Η πνευματική κίνηση στον εκκλησιαστικό χώρο της Κρήτης κατά την πρώτη περίοδο της Τουρκοκρατίας (1669-1821)*, διδακτορική διατριβή, Νέα Χριστιανική Κρήτη 17, Ρέθυμνο 1996, σσ. 368.

- *Ο Νεόφυτος Κουσοκαλυβίτης και οι παιδαγωγικές θέσεις του. Συμβολή στην ιστορία της ελληνικής παιδείας*, διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 251.

- *Χριστιανισμός και Ισλάμ. Θρησκευολογική προσέγγιση του χριστιανο-ισλαμικού διαλόγου στην Ελλάδα σήμερα*, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2005, σσ. 136.

- *Ανέκδοτος παρακλητικός κανόνας «εις Θεόν υπέρ απαλλαγής των χριστιανών εκ της οθωμανικής δουλείας»*. (Έκδοση κειμένου και ιστορική προσέγγιση), Θεσσαλονίκη 2009, σσ. 58 και αρκετά άρθρα και εισηγήσεις σε επιστημονικά συνέδρια.

Επίσης συνέγραψε αρκετά άρθρα στη Μεγάλη Ορθόδοξη Χριστιανική Εγκυκλοπαίδεια (ΜΟΧΕ), ιδίως τα εκ συνεργασίας με τον καθηγητή Ν. Ζαχαρόπουλο: «Ελλάς. Εκκλησιαστική ιστορία», «Θεσσαλονίκης μητρόπολη. Εκκλησιαστική ιστορία», «Κύπρος. Εκκλησιαστική ιστορία», «Κρήτη. Εκκλησιαστική ιστορία», «Ιστορία Εκκλησιαστική» κ.ά.